

Wyrok z dnia 14 listopada 2008 r.

III PK 34/08

Kwestia zapewnienia odwołanemu naczelnikowi urzędu skarbowego odpowiednich warunków zatrudnienia po odwołaniu ze stanowiska nie ma wpływu na zgodność z prawem tego odwołania (art. 5 ust. 4b pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1267 ze zm. w związku z art. 138 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej, Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.).

Przewodniczący SN Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jolanta Strusińska-Żukowska, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 listopada 2008 r. sprawy z powództwa Roberta S. przeciwko [...] Urzędowi Skarbowemu w L. o przywrócenie do pracy na stanowisko Naczelnika [...] Urzędu Skarbowego w L., na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 29 stycznia 2008 r. [...]

o d d a l i ł skargę i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Powód Robert S. w sprawie przeciwko [...] Urzędowi Skarbowemu w L. o przywrócenie na stanowisko naczelnika pozwanego Urzędu i o inne roszczenia wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 29 stycznia 2008 r. [...]. Zaskarżonym wyrokiem zmieniono wyrok częściowy Sądu pierwszej instancji, przywracający powoda na żądane stanowisko pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy, w ten sposób, że oddalono powództwo.

Powód był pracownikiem mianowanym i zajmował stanowisko zastępcy naczelnika pozwanego Urzędu. Został mianowany na stanowisko jego naczelnika dnia 1 stycznia 1995 r., to jest w czasie obowiązywania mającej do niego zastosowanie

ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.). Z dniem 30 kwietnia 2006 r. powód został odwołany ze stanowiska naczelnika przez Ministra Finansów na podstawie art. 5 ust. 1 oraz ust. 4b pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1267 ze zm.). Wskazano mu, że nowe warunki pracy i płacy zostaną ustalone odrębnie. Następnie pracodawca przeniósł powoda na stanowisko starszego komisarza skarbowego z zachowaniem dotychczasowego wynagrodzenia do końca lipca 2006 r., na co powód wyraził zgodę. Sprzeciwił się natomiast ustaleniu mu niższego wynagrodzenia od 1 sierpnia 2006 r.

Sąd Rejonowy przywrócił powoda do pracy na poprzednich warunkach na stanowisko naczelnika pozwanego Urzędu, gdyż pracodawca nie zaproponował mu stanowiska równorzędnego z zajmowanym przed odwołaniem, przez co naruszył art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.).

Zmieniając ten wyrok w wyniku apelacji pozwanego Sąd Okręgowy oddalił powództwo. Stwierdził, że na mocy art. 5 ust. 4b pkt 2 ustawy o urzędach i izbach skarbowych organem uprawnionym do odwołania naczelnika urzędu skarbowego jest Minister Finansów, przy czym nie ma wymogu uzasadniania tej decyzji. Natomiast z chwilą odwołania powód stał się mianowanym urzędnikiem państwowym pozwanego Urzędu i w stosunku do niego dalsze czynności z zakresu prawa pracy należały do nowego naczelnika tego Urzędu. Według Sądu Okręgowego, skoro o powołaniu i odwołaniu naczelnika urzędu skarbowego może decydować jedynie Minister Finansów, to jednoznacznie wykluczona jest możliwość domagania się na drodze sądowej uznania odwołania za bezskuteczne i przywrócenia do pracy na dotychczasowych warunkach.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 5 ust. 4b pkt 2 ustawy o urzędach i izbach skarbowych przez przyjęcie, że norma ta w takim samym zakresie dotyczy mianowanych naczelników urzędów skarbowych, co powołanych na to stanowisko i przez to pozwala na odwołanie naczelnika mianowanego bez wymogu istnienia przyczyny odwołania. Zarzucił także naruszenie art. 137 ust. 1 oraz art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.) przez ich niezastosowanie, mimo że obowiązywały one w dniu odwołania powoda (30 kwietnia 2006 r.) oraz błędne zastosowanie przepisów art. 111 ust. 1 i 2 jeszcze nieobowiązującej wówczas ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie

cywilnej (Dz.U. Nr 170, poz. 1218). Trzeci zarzut z zakresu prawa materialnego dotyczy niezastosowania przepisów art. 32 Konstytucji oraz art. 11³ w związku z art. 18^{3a} § 1 k.p., mimo że powód zgłosił przed Sądem pierwszej instancji szereg okoliczności uprawdopodobniających jego dyskryminację z przyczyn politycznych. W odniesieniu do prawa procesowego powód zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., przez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia polegające na pominięciu okoliczności dotyczących dyskryminacji powoda oraz przez niewyjaśnienie podstaw prawnych wyroku co do dopuszczalności odwołania powoda na podstawie art. 5 ust. 4b pkt 2 ustawy o urzędach i izbach skarbowych. Zarzucono także naruszenie art. 369 § 1 w związku z art. 133 § 3 zdanie drugie k.p.c. polegające na rozpoznaniu apelacji, która w ogóle nie została wniesiona, gdyż wyrok Sądu pierwszej instancji zamiast stronie pozwanej został doręczony jej pełnomocnikowi.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest nieuzasadniona. Najdalej idący zarzut dotyczy naruszenia art. 369 § 1 w związku z art. 133 § 3 zdanie drugie k.p.c. Według art. 369 § 1 k.p.c. apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Wynika z niego, że warunkiem wniesienia apelacji jest prawidłowe doręczenie stronie, na jej wniosek, wyroku sądu wraz z jego uzasadnieniem. Zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. „jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub osobę uprawnioną do odbioru pism sądowych, doręczenia należy dokonać tym osobom. Jednakże Skarbowi Państwa doręczenia dokonuje się zawsze w sposób określony w § 2” (czyli organowi uprawnionemu do reprezentowania strony lub do rąk pracownika uprawnionego do odbioru pism). W rozpoznawanej sprawie odpis wyroku z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi pozwanej, co naruszyło art. 133 § 3 zdanie drugie k.p.c. Celem tej regulacji jest ochrona interesów Skarbu Państwa. Skoro apelacja strony pozwanej została wniesiona w terminie liczonym od dnia doręczenia wyroku pełnomocnikowi pozwanego, to interesy Skarbu Państwa nie doznały żadnego uszczerbku, a więc to naruszenie prawa procesowego nie spowodowało naruszenia zasady sprawiedliwości proceduralnej ani celu tej szczególnej regulacji.

Zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego i prawa procesowego, związane z dyskryminacją powoda z przyczyn politycznych, nie mieszczą się, w niniejszej sprawie, w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Przedmiotem zaskarżenia skargą kasacyjną może bowiem być tylko wyrok sądu drugiej instancji, a nie pierwszej (art. 398¹ k.p.c.). Powód twierdzi, że przed Sądem pierwszej instancji uprawdopodobnił, że został odwołany z przyczyn politycznych. Nie podnosił jednakże tej kwestii ani w odpowiedzi na apelację pozwanego, ani w postępowaniu przed Sądem Okręgowym. Nie może on więc stawiać teraz zarzutu wobec wyroku wydanego przez ten Sąd, że kwestia dyskryminacji nie była rozważana.

Także nie mogą prowadzić do uwzględnienia skargi zarzuty oparte na art. 5 ust. 4b pkt 2 ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz na ustawach o służbie cywilnej z 1998 r. i 2006 r. Obie te ustawy zawierały dwa jednakowo brzmiące przepisy: „osoby odwołane z funkcji organu administracji państwowej lub z innego stanowiska kierowniczego w administracji państwowej, które przed powołaniem na tę funkcję lub stanowisko były urzędnikami państwowymi mianowanymi zgodnie z przepisami ustawy o pracownikach urzędów państwowych, stają się pracownikami służby cywilnej i w stosunku do nich stosuje się odpowiednio art. 45 ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych” (art. 138 ust. 2 ustawy z 1998 r. i art. 111 ust. 2 ustawy z 2006 r.). Trafnie podniesiono w skardze, że Sąd Okręgowy błędnie powołał ustawę z 2006 r. jako podstawę rozstrzygnięcia. Ponieważ jednak zastosowanie w sprawie miał tak samo brzmiący przepis ustawy z 1998 r., to nie może być to podstawą do uwzględnienia skargi (art. 398¹⁴ k.p.c.).

W skardze zawarty jest obszerny wywód wykazujący, że powód był pracownikiem zatrudnionym na podstawie mianowania. Jest on zbędny, gdyż ten charakter stosunku pracy nie był kwestionowany przez żaden z Sądów. Nie jest natomiast uzasadniony wniosek powoda wynikający - jego zdaniem - z tego poglądu, że następstwem zatrudnienia powoda na podstawie nominacji jest stosowanie do niego przepisów ustawy o pracownikach urzędów państwowych odnoszących się do przeniesienia pracownika mianowanego, do czego podstawą miałyby być uregulowanie z art. 138 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej z 1998 r. Przepis ten rzeczywiście przewiduje w tym zakresie, wobec pracowników mianowanych zgodnie z ustawą o pracownikach urzędów państwowych, dalsze jej stosowanie w odniesieniu do przeniesienia na inne stanowisko. Jednakże do powoda, który pełnił funkcję organu administracji państwowej, należało stosować przepis szczególny, to jest powołany wyżej art. 138 ust. 2

ustawy o służbie cywilnej z 1998 r. Wynika stąd, że do ochrony interesów pracowni-
czych powoda po odwołaniu ze stanowiska należało stosować art. 45 ust. 2 ustawy o
pracownikach urzędów państwowych. Ochrona ta nie jest jednak przedmiotem niniej-
szego postępowania, wyznaczonym przez wyrok częściowy Sądu Rejonowego, doty-
czący tylko kwestii przywrócenia powoda do pracy na stanowisko naczelnika Urzędu.
Przepis art. 5 ust. 4b pkt 2 ustawy o urzędach i izbach skarbowych używa stwierdze-
nia, że Minister „odwołuje” naczelnika urzędu skarbowego, nie oznacza to jednak, iż
przepis ten nie może być stosowany do osoby zatrudnionej na podstawie nominacji.
W języku polskim nie ma innego, jednowyrazowego określenia dla pozbawienia sta-
nowiska objętego w drodze nominacji. O rzeczywistym charakterze tej czynności
można wnioskować jedynie na podstawie pozostałych regulacji odnoszących się do
danego stosunku prawnego. Jednoznacznie odwołanie mianowanego naczelnika
urzędu skarbowego dopuścił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 sierpnia 2002 r., III
PZP 16/02 (OSNP 2002 nr 23, poz. 563).

Odwołanie ze stanowiska naczelnika urzędu skarbowego należy do właściwo-
ści Ministra Finansów, zaś zapewnienie realizacji późniejszych jego uprawnień ze
stosunku pracy należy do obowiązków nowego naczelnika reprezentującego praco-
dawcę. Są to odrębne czynności prawne należące do różnych podmiotów. Później-
sze działania naczelnika urzędu wobec byłego naczelnika nie mają wpływu na zgod-
ność z prawem odwołania. Nie chodzi tu bowiem o jedną złożoną czynność prawną,
a odwołanie nie zmierza do rozwiązania stosunku pracy, lecz jedynie do pozbawienia
stanowiska. Dlatego do odwołania naczelnika urzędu skarbowego będącego radnym
nie jest wymagana zgoda rady miasta, której odwołany jest członkiem (uchwała Sądu
Najwyższego z dnia 10 maja 2007 r., III PZP 2/07, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 1). Oma-
wiana sytuacja jest więc diametralnie różna niż przy wypowiedzeniu zmieniającym
(art. 42 k.p), które jest jedną złożoną czynnością składającą się z wypowiedzenia i
oferty nowych warunków zatrudnienia. W istocie rzeczy podobną konstrukcję prawną
błędnie stworzył Sąd Rejonowy orzekając o wadliwości odwołania na podstawie oko-
liczności, które zaszły po odwołaniu.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ i art. 98 k.p.c. orzeczono jak w sen-
tencji.

=====